

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. 1. Emolumenta artificialis memoriæ exponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

PARS SEXTA.

De Memoria artificiali.

DUm brevitati Cyprianus Soarius consilii-
minùs ea, quæ ultimas eloquentiæ partes
spectant, Memoriam & pronuntiationis præce-
pta enucleavit. Cum verò memoria, quæ arti-
ficialis est, utpote ignota, passim neglectui ha-
beatur, placuit illi explanandæ diutiùs imorari.

§. 1. *Emolumenta artificialis memoriae
exponuntur.*

Est autem *Memoria* comprehensiva
mentis virtus, quæ ea retinemus, quæ sensu,
vel mente percipimus: aliis, mentis prom-
ptuarium, penus, ærarium, Jazophilacium,
thesaurus scientiarum fidelis custos; ejus es-
nim facultate, audita, lecta, vel cognita facile
apprehendimus, & firmiter retinemus. Si vir-
tus hæc animis nostris insita, & collata est na-
turæ beneficio, *Naturalis* dicitur: si artis
præceptis acquiritur, *artificialis*. Prior Rhe-
toricæ pars non est, sed posterior, quæ tamen
ipsa præsupponit naturalem, quæ quo fuerit
vegetior, eò plus emolumenti conferet ad
eam quæ arte docetur. Ars enim hic, sicut in
aliis, perficit naturam, teste Aristotele, & ea
quæ rudia sunt, ac velut informia, excolit, &
expolit. Et est ars certior dux, quàm natura;
illius enim beneficio, ita res dicendæ, aut me-
morandæ animo imprimuntur, ut eas in men-
te, sicuti literas chartæ impressas oculis cor-
poris quodammodo intueamur. Quemad-
modum enim (verba sunt Authoris ad He-
rennium

reñium l. 3.) qui literas sciunt, possunt id, quod dictum est, scribere, & ea quæ scripserunt, recitare: ita qui *μνημονικά* didicerunt, possunt hanc arte, quod audiverunt in suis locis collocare, & ex eis memoriter pronunciare, sic ille. Confirmat id ipsum sua experientia P. Sebastianus Izquierdo in Phare scientiarum tom. 2. disput. 32. ubi de artis hujus præstantia, & legibus agit. Ex quo conficitur, ut, cum naturalis memoria nos sæpè fallat, sive quia labilis, sive quia metu aliove subito affectu perturbata, hæc nunquam ab errare sinat, quòd enim dicendum est, sic ob oculos mentis fixum habet, velut oculus corporeus characteres in libro sibi proposito. Et quemadmodum oculus corporis, quas quis in folio libri legi sibi vult lineas, sive supremas sive infimas, sive medias exhibet, ita qui ex præscripto artis hujus, quæ plurima memoriz mandavit, potest ea promerere, quo quis vult ordine, sive recto, sive retrogrado, sive intercalari. Neq; tantum (de exercitatis loquor) disciplinæ hujus alumni laborem habent, quantum alii, qui naturali contenti sunt: artis enim hujus subsidio una hora discet aliquis, quod alius licet optimæ memoriæ, vix quatuor, ut appromittit Lambertus Schenckelius. Neq; ea solum quæ coherencia sunt per modum historiz, ubi unum ducit in cognitionem alterius, sed etiam disparata v. g. nomina varia in Genealogia Christi, in serie Pontificum, Cæsarum, Sanctorum &c. quæ nullo ferè labore, quo quis voluerit ordine sive recto, sive

sive retrogrado, sive intercalari efferre poterit. Accedit quòd majori hæreant firmitate impressa, quàm quæ naturali didicimus, horum enim citò obliuissimum, eorum autem per annos plures recordamur; perinde enim quasi literæ in cera sic imagines in locis designatis manent impressæ. Exemplis hæc compluribus comprobat Lamb. Schenckelius lib. 1. c. 2. quorum aliqua videri possunt apud Ciceronem lib. 2. de Oratore. Quintilian. lib. 11. c. 2. & Senecam in prologo declamation. ubi inter alia, duo, inquit Seneca, millia nominum, quo ordine erant dicta, referebam, & ab iis, qui ad audiendum Præceptorem nostram convenerant, singulos versus à singulis datos, cum plures, quàm ducenti efficerentur, ab ultimo incipiens, ad primum recitabam. Nec ad complectenda tantum, quæ vellem, velox erat mihi memoria, sed etiam ad continenda quæ acceperat, &c. S. Augustinus de anima & ejus origine ad Vincent. Victorem l. 4. cap. 8. de quodam Simplicio scribit, quòd eum interrogatus esset à nobis, quos versus Virgilius in omnibus libris suis supra ultimos dixerit, continuo celeriter, memoriterque responderit. Quæsiuimus etiam, Superiores ut diceret: dixit; & credidimus eum posse retrorsum recitare Virgilium. De quocunque loco volumus, petiuimus, ut faceret, fecit. Vide eundem lib. 10. Confess. à c. 8. & Francisc. Petrarcham apud Beyerling in Thea

pro Vitæ hum. Antonius Ravennas multa
millia rerum, stans percipiebat animo, & eo
quo accepta erant ordine, reddebat, Petrus
Ravennas absque chartarum refugio, scien-
tiarum omnium Bibliotheca fuit; ex arte e-
nim mandatis memoriæ iis, quæ in sacris liti-
tis, Jure Canonico, Civili &c. scitu digna
sunt, patriam reliquit, illo Biantis glorians:
Omnia mea mecum porto. M. Anton. Mu-
ratus variat. Lectio. ad Hypolitum Cardin.
Eftens. refert de Corsico Juvene, qui se pa-
retum aiebat ad triginta sex nominum millia
resumenda. Tentavit id ipse Muretus. Cæ-
pi ego, scribit ille, dictare nomina Latina,
Græca, barbara, significantia, nihil signifi-
cantia, tam varia, tam nihil inter se cohæren-
tia, ut & ego dictando, & puer cui mandatum
erat accipere, scribendo, & cæteri, qui ade-
rant, audiendo, atque expectando fessi, jam
miris modis effemus omnes: ipse unus ex
omni numero alacer ac recens, assidue plura
poscebat. Et post pauca interjecta exorsus
loqui, inquit, eodem ordine, nusquam hæsi-
tans, nusquam prope insistens, nobis stupen-
tibus redidit. Deinde ab ultimo incipiens
finitum versus pervenit ad primum; rursus
ita, ut primum, tertium, quintum ac sic dein-
ceps omnia diceret, quo denique quisque
voluerat ordine, sine ullo errore omnia refe-
rebat. Docuit is idem adolescentem sene-
tum memoriæ parum firmæ, ut intra sex
aut septem dies quingenta nomina sine diffi-
cul-

cultate, quocumque liberet ordine repeteres. Ex his atque aliis exemplis quæ consulto prætereo, emolumenta sequuntur quàm plurima. Nam 1. potest quis adultus trium mensium spatio commode linguas addiscere, Latinam, Græcam, Italicam &c. exemplo Themistoclis, qui brevi temporis intervallo Persicū idioma addidit, quo Regem sine internuncio salutaret. Item Mitridatis, qui duabus & viginti gentibus, quibus imperabat, sine interprete jura dixit, earundem linguarum peritus. 2. Potest qui Imperatorum, Ducum, Gubernatorum &c. subjectorum sibi nosse nomina, vires, opes, tributa, debita &c. Cyrus cum præesset triginta millibus militum, singulos nominatim alloqui poterat, quod & de Adriano imperatore. C. Scipione Asiatico, aliisque traditur. Cyneas Theffalus missus à Pyrrho ad Romanos Legatus, postero die, & Senatum & omnem Senatui circumfusam plebem nominibus suis compellavit, ut Author est Plutarchus in Pyrrho. Cicero lib. 1. Tuscul. quæst.

3. Potest Theologus legumque divinarum & humanarum studiosus, Confessarius, Concionator &c. scripturæ sacre textus, Patrum asserta, Pontificum Decreta, excommunicationes, irregularitates, Doctorum placita &c. callere perspicuè, ac si opus sit, ex tempore docere sine scripto. Ita Lysander, & Archippas memoriter artis præcepta professi sunt

sunt Thelis, Esdras, teste Eusebio deperditos
Moyſis libros de memoriæ theſauro reſti-
tuit.

4. Legati, nuntii, Conſiliarii, Negotiorum
apud Principes, cauſarumquæ actores. Notarii
publici, poſſunt excipere quàm plurima, ea-
que diuerſa reſponſa, ſinè rerum aut verbo-
rum confuſionè. Poſſunt item ſua proponere
ſinè turbationis, aut erroris metu, licet ab ali-
quo interpellentur. Sic Advocatus, ſi centum,
aut plures cauſas habeat, poteſt omnes cum
circumſtantiis ſecundum huius artis præſcri-
ptum in memoriã reponere, ut ſingulis ſinè
ordine accedentibus Clientibus ſic reſpon-
deat, quaſi ſcripta, cujuſque ante oculos ha-
bens, legeret. Si verò cauſæ agendæ ſint de
memoria, ut nonnullis fit in locis, non ſolum
ſua meminiffe, ſed &, quæ ab adverſariorum
parte dicuntur, ut ad ſingula reſpondeat, po-
teſt retinere. Ita & Jurisperitus legum ſua-
rum vaſtitate complecti poteſt, ut eas in
memoria expeditas habeat cum earum locis
& principiis, quo pacto ſubſerviit Franc. Ty-
gri Piſanus Bartholo in legibus, quas in
promptu non habebat, cum commentaretur
inveniendis, teſte Baldo in ejus vita.

5. Poteſt militiæ Dux omnia bella, bello-
rum cauſas, principia, finem, ſtratagemata,
conſilia, actiones, ſucceſſus, &c. perſpecta ha-
bere, quæcunque audivit, vel legit unquam
exemplo Fabii, Maximi Luculli, &c.

6. Poteſt quis æmulari Julium Cæſarem,

M m

qui

qui epistolas de rebus maximis quaternas, pariter dictabat aliis, ipse manu sua quintam exarabat; ac si calamus deponeret, septenis non impar erat. Denique ne longior sim, potest quis Bibliothecam integram perlegere, ac verbotenus, quorum voluerit recordari, ac de memoria in aures, vel chartam effundere: ita enim lectione Patrum Catenam auream Doctorem Angelicum concinnasse ferunt.

Verum, quisquis hæc atque alia assequi cupit, laboris in principio, tædiique sit patiens, memor nihil eximium in trivio obvenire, sed in arduo positum esse, quo adepti, dulce est meminisse laborum. Duarum hebdomodarum spatium ad *cognoscendam* praxim sufficere asserit, qui eam professus est palam Lambertus Schenkelius: indè usum exercitationemque assiduum requirit sex mensium spatium, & tum facile, (verba ejus sunt) tam celeriter, tam copiosè tibi occurrent memorandorum figuræ, quàm facile dum aliquid scribis literarum alphabeticarum tibi suppæunt notæ.

§. 2. *Fundamenta artis hujus.*

Simonides, ut loquitur Cicero l. 2. de Oratore, invenisse fertur ordinem esse maximè, qui memoriæ lumen afferret. Itaque iis, qui hanc partem ingenii exercent, locos esse capiendos, & ea quæ memoriâ tenere velint, effingenda animo, atque in his locis collocanda: Sic fore, ut ordinem rerum, locorum ordo servaret, res autem ipsas rerum effigies

notæ